

SZEGEDI MUNKÁSÉLET

Mi lehet ma a munkásból?

Drága az automatizálás

Szervezés kérdése

1 Terefere: „Ismeretek a Moór Ferit? Vajár volt a pécsbányatelepi Széchenyikán. Fölhívták a fejtesből délelőtt tizkor. Mondták neki, hogy fűródjon le, s délután kettőre menjen be a megyei pártbizottságra. Tudjátok, hogyan jött vissza délután háromkor? Ezredesi rendfokozattal. Másnap már egyenruhában járt. O lett a Pf-X magasabb egység parancsnoka.” — „És a Kovács? Velem volt egy gépen...” — „A Szírovicza letette a borkötényt, és fél óra múlva igazgató elvtársnak tituláltuk...”

Hol vannak már azok a napok, s hol volt akkor Tisza-parti üdülő, ultipartival? Hol vannak a hajdani kiemelések, a munkáskarrierék. Más világ járja. „Moór Ferit leszerelték ötvenhatban. Ugyanott vajár, ahol régen. Január elsején megy nyugdíjba.” — „A Kovács doktort...” — „Ma már nem lehet gvarigazgató, vagy ezredes munkásból.” ...„Kontra”.

2 Erdemes kilépni az alkalmi terefere légköréből, és megkérdezni: — Valóban, lehet-e manapság munkásból gvarigazgató vagy ezredes? A kéziszerszámgyár TMK-műhelyében beszélgettünk erről Gulyás Ferenc lakatos-sal és Pintér Imre karbantartóval. Izlelgettük a témát, visszapergettünk negyedszázadot. A felszabadulás utáni esztendőök politikai harcait, a hatalom megszerzését. A hatalmat gyakorlatilag is garantáló funkciók megszerzését. Valakit egyik napról a másikra „kiemeltek.” Emlékszünk még a megnevezésekre; munkásigazgató, munkásparancsnok... Ilyen jelzőkkel nem találkozunk 1970-ben, legfeljebb azt mondjuk, hogy X vagy Y valamikor munkás volt.

Beszélgetőpartnereim fizikai munkások, sokoldalúságot igénylő szakmában. Gulyás Ferenc középkorú férfi, olyan, aki nem csupán végig élte, hanem végig is harcolta csatáinkat. Pintér Imre a fiatalabb korosztály tagja, nincsen tapasztalata az „akori” évekről.

— A felszabadulás utáni esztendőkből arra volt szükség, hogy rátermetű munkás-embereket nevezzenek ki magas tisztségekbe — mondta Gulyás Ferenc. — A hatalmat kellett megszerezni és megtartani. Legfontosabb követelmény az elvhűség volt. Ma más a helyzet, konszolidált időköt élünk.

Gulyás Ferenc pontosan fogalmaz. Hivatkozott arra, hogy a jelenben legális úton, az állami oktatás keretein belül kiképzik a mi igazgatóinkat és tábornokainkat, a szocialista társadalmi rendszer tisztségviselőit.

— S ez nincs ellentmondásban a munkásosztály vezető szerepével, sőt éppen ez lenne az igazi vezető szerep — mondta.

Más dolog — s erről is Gulyás Ferenc beszélt —, hogy nem lehet tapasztalni olyan lelkesedést, olyan szenvedélyességet mostanában, mint amikor a hatalom megszerzéséért kellett harcolni. Példát említett. Ha egy taggyűlés fél órával tovább tart, mint gondolták, már megjegyzéseket tesznek, zsörtölődnek. Az ifjabbak pedig mindent természetesnek és jogosnak tartanak. Mintha délután „szieszta” hangulata lenne szocializmust építő munkánknak.

3 A fiatalabb szakmunkás, Pintér Imre, nyolc évvel ezelőtt került a kéziszerszámgyárba. Falun tanulta a la-

katosmesterséget. Amikor letöltötte a katonai szolgálat idejét és visszajött a gyárba, felvették a párttagok sorába. Jelenleg a gyári KISZ-szervezet titkára. Védemezi a fiatalokat, annak ellenére is, hogy elismeri szertelenségüket, és bizonyos értelemben vett passzivitásukat. Medítálgatott azon, hogy a munkahelyüket cserélgetők zöme a harminc éven aluliak közül kerül ki, de ezt nem tartja akkora tragédiának, mint sokan mások.

— A „szétnézés” nem biztos, hogy hátrányára válik a szakmunkások táborának. Hajdanában azt a szakembert ismerték el, aki nemhogy idehaza volt tájékozott és gyakorlott, hanem több külföldi ország jeles iparvállalatánál is járt, dolgozott — magyarázta.

Pontosan idézem véleményét a karrieréről: „Tanulás, tanultság nélkül el sem képzelem, sőt egyenesen károsnak tartanám, ha valakit ki-neveznének magasabb tisztségekbe. Az előrehaladás lehetősége ma is adott, talán egy-két lépcsőt még át is lehet ugrani, de előbb hosszú esztendőknél át tanulni kell.”

4 Egyetért véleményével idősebb szaktársa is, aki ugyan-csak azt vallja, hogy csak a jól képzett emberek állhatják meg a helyüket, s akiket annak idején „kiemeltek”, s azóta nem tanultak, ma már aligha találjuk eredeti helyükön, s ha ott vannak is, inkább hátrányára a környezetnek, mint előnyére.

Azok a vezetők gondolkodtak és cselekedtek helyesen, akik kinevezésük után állandóan tanultak, szakmailag és politikailag is előre léptek.

A munkásosztály hatalmi szerepét a párt politikája és vezető szerepe garantálja — mondták beszélgetőpartnereim, s a munkások elérhetnek bármilyen magas funkciót, csak nem egyik napról a másikra, hanem hosszú és kitartó tanulás eredményeként.

— Éppen a munkásosztály „fizetne rá”, ha fordítva lenne — jegyezte meg Gulyás Ferenc.

5 Eszmecsereink közben szóba hoztuk, hogy szocialista társadalmunkban az államhatalmi szervezetekben és más testületekben ott találjuk a fizikai munkát végző embereket is, s éppen e választott testületek tagjainak kezében van a hatalom „letéteményeseinek” megbízása.

A vezetők iránt egvébként igen magas követelményeket támasztanak a munkások, a beosztott dolgozók. Gulyás Ferenc és Pintér Imre is pontosan felsorolja a kívánalmakat: politikai szilárdság; magas szakmai kvalifikáció; vezetői rátermettség; erkölcsi, emberi tartás, becsületesség, szerénység. Ha csak egy is hiányzik a felsoroltakból, már nem tartják alkalmasnak még a legkövetlenebb jó barátjukat sem magasabb tisztségre.

Gazdag István

Pártértekezlet a JATE-n

Még nagyobb szerep vár a városban az egyetemre

A József Attila Tudományegyetem 332 kommunista dolgozójának 107 küldötte ült össze tegnap délután az aulában, hogy megvitassa a négy esztendővel ezelőtti munkába állt pártbizottság tevékenységét, megválassza a 35 tagú új pártbizottságot, valamint a városi pártértekezlet 11 küldöttét.

A tanácskozáson megjelent Sipos Géza, az MSZMP városi bizottságának első titkára és dr. Koncz János, a Csongrád megyei pártbizottság osztályvezetője is.

A pártértekezlet elnöke, dr. Ágoston György egyetemi tanárnak megnyitója után dr. Papp Ignác, a pártbizottság titkára kiegészítette a küldötteknek előzetesen eljuttatott 64 oldalas írásos beszámolóhoz. A beszámoló és a kiegészítés részletesen elemezte az egyetem helyzetét, az oktatómunka, a tudományos kutatások feladatait, a párt-szervezetek agitációs-, propaganda és tömegpolitikai munkáját. „Az a körülmény — hangsúlyozta egyebek közt a beszámoló —, hogy az elmúlt időszakban hazánkban is megnövekedett az értelmiség társadalmi szerepe, jelentősen érezte a hatását egyetemünkön is.”

Kiemelten foglalkozott a beszámoló a hozzászólások is a széteágazó egyetemi munka legfontosabb kérdései közül az oktatás korszerűsítésével, a továbbképzés problémáival és több más fontos tennivaló részletes

tárgyalásán kívül a munkásparaszt származású fiatalok segítségének munkájával, valamint a közelgő pártkongresszus irányelveivel és a szervezeti szabályzattal. Ez utóbbival kapcsolatban az egyetemi pártbizottság állásfoglalást terjesztett elő. Ebben többek között javasolja — később a pártértekezlet megszavazta —, hogy a tagdíjfizetésnél a hateraz forinton felüli fizetések esetében is az átlagkereset legyen az alap.

A beszámoló követő vitában felszólalt dr. Horváth Imre egyetemi tanár, dr. Leindler László egyetemi tanár, Seress László adjunktus, dr. Bodnár László tanársegéd, dr. Márta Ferenc egyetemi tanár, rektor, dr. Rácz János egyetemi docens, dr. Mérei Gyula egyetemi tanár, Papp Károlyné kollégiumi gondnok, Gábor Kálmán egyetemi hallgató.

Felszólalt az értekezleten Sipos Géza elvtárs is. Egyebek közt hangsúlyozta, hogy az elmúlt négy esztendő elemzése jelentős eredményekről adhatunk számot az egyetemen is, bár itt is, mint mindenütt, sok gond, problémával kellett megküzdenni. De a munka meggyőzősített, s adottak a lehetőségek ahhoz, hogy még jelentősebb eredményeket érjünk el. A továbbiakban a feladatokról szólva egyebek közt hangsúlyozta, hogy a pártmunka stílusát a változó követelményekhez kell igazítani. A meggyőző munkának a jövőben nagyobb

szerepe lesz, s erre fel kell készülnünk. A továbbiakban több más kérdés kiemelése után hangsúlyozta a nevelőmunka fontosságát, rámutatva, hogy meg kell keresni a nevelés leghatékonyabb formáit. Befejezésül az egyetem és a város kapcsolatáról szólva arról beszélt, hogy az egyetem szellemi energiáinak nagyobb szerepet kell kapniuk és vállalnunk a város közéletében.

Vita után a pártértekezlet elfogadta a beszámolót, és a határozatokat, majd megválasztották az új pártbizottságot és a városi pártértekezlet küldöttét. Az egyetemi pártbizottság titkára ismét dr. Papp Ignác lett.

A magyar parlamenti küldöttség a Westerplatten

A hivatalos, baráti látogatás Lengyelországban tartózkodó magyar parlamenti küldöttség Kállai Gyula, az MSZMP PB tagja, az országgyűlés elnöke vezetésével szerdán reggel Varsóból különrepülőgépen Gdanskba utazott.

Gdansk, s a vele összeépült Gdynia és Sopot — amit a lengyelek „háromvárosnak” emlegetnek — a Balti-tengerpart legjelentősebb lengyel kikötő és ipari központja. A mintegy 600 ezer lakosú „háromváros”

Valaha, a nagyon messzi múltban, az ősember homio sapiensszé válásának folyamata nagyjából akkor kezdődött meg, amikor feltalálta a munkamegosztást. A munka megosztásának később egyre bonyolultabbá váló fokozatai egy merőben új dolgot is megköveteltek: a munkaszervezést, a koordinációt. Az ókor embere már ebből a tárgyból is jelesre vizsgázott. Gondoljunk csak a római birodalomra! Vajon meddig maradhatott volna fent a külső támadások özőnében, ha például a hadsereg különböző egységeinek hadmozdulatait nem lettek volna képesek percnyi pontossággal egyeztetni. Mindezt meg tudták oldani, és több tiszteres túlerő ellen nyertek csatákat. Vagy az egyiptomi piramisok! A kor primitív technikai szintjén micsoda szervezést igényelt építésük?

Van-e értelme manapság az ókor dolgait emlegetni. Hiszen a munkaszervezés pontossága — amely valaha csodának számított — ma már magától értetődő követelmény. A néhány évtizede, egy-két országban évszázada kialakult ipari civilizációk létezése, virágzása elsősorban a munkaszervezés pontosságától függ. Attól a képességtől, hogy vajon a munkamegosztásban együttműködő vállalatok feladataikat képesek-e pontosan egyeztetni. Nos, jó néhány tapasztalat arra enged következtetni, hogy volna mit tanulni az ókori államoktól. Illetve: azoktól sajnos nem elég tanulunk. A jelenlegi ipari-gazdasági szint már bonyolultabb követelményeket támaszt, mint a valamikori.

Lehetne sorolni a példákat. Az állandóan változó építőipari határidőket, a szerződéses késedelmes teljesítését. Példákat, amelyek közismertek, és sajnos nem kivételesek. Kivételnek sokkal inkább az számít, ha például egy építkezés a megadott — első — határidőre elkészül.

Es maradhatunk is az építőiparnál. Annál is inkább, mert az építkezések határidő-eltolódása van leginkább szem előtt. Állandó témaként a karikatúristáknak és mindenkinek.

Köztudomású, hogy építőiparunk számtalan „objektív” gonddal-bajjal küzd. Gépesítés korántsem a megfelelő szinten, munkaerő a kevésnél is kevesebb áll rendelkezésre, és az anyagellátása is sokszor bizonytalan, nehézkes. Mindezek tények, melyek igazolni látszanak a lassúságot, pontatlanságot. De ha valaki alaposabban körülnéz egy építkezésen, általában kiderül, hogy a késés, a lassú munka oka többnyire elsősorban a munkaszervezés hiányosságaiban keresendő.

Akik építkeztek már, jól tudják, hogy egy családi ház elkészítésénél is meglehetősen nehéz a munkafolyamatok egymásutánját meghatározni és egyeztetni. Mindez egy nagyvállalatnál még sokkal nehezebb. És nem csak a meterekkel arányosan nő a munkaszervezés gondja. Egy vállalatnál minimum két oldalát kell megkülönböztetni. Részt meg kell oldani a rendelkezésre álló kevés munkaerő és -eszköz optimális kihasználását a vállalaton belül, részint a különféle vállalkozásoknál. Az egyes építkezéseknél emellett még az alvállalkozókkal való együttműködést is pontosan meg kell szervezni. És ez már korántsem egyszerű feladat.

Kezdődik a vállalatoknál. Sokan szeretnének építtetni, és ehhez nagyon kevés az építőipari kapacitás. Egy építőipari vállalat vezetője mondta: 80 milliót tudok évente építeni, de 500-ra lenne megrendelő. Tehát sok a megrendelés. És ki ne ismerné a megszokott látványt? Felvonnul a vállalat, hozzákezd munkájához, aztán félbehagyja. Egy-két ember marad csak az építkezésen, aki igen keveset tehet. A többiek? Átirányítják őket máshová, hogy ott is elkezdjék a munkát. A határidő teljesítése máris reménytelen. Hiszen minden építkezés megkívánja az optimális létszámot. Csak akkor haladhat, a kapkodással megszokik a létszám, felhasználatlanul állnak az anyagok, az eszközök. Ez is szervezés kérdése. A rendelkezésre álló munkaerő és munkaeszközök megfelelő koncentrációja nélkül a teljesítmény máris elmarad a lehetőségektől, az optimumtól.

A munkaszervezés másik lényegi oldala az adott építkezésen koordinálni a munkafolyamatok egymásutánját, a kivitelező és az alvállalkozók pontos együttműködését. Sajnos, ez is csak ritkán sikerül, mert feltétele a vállalat egészen belüli jó munkaszervezés lenne.

Mindez azonban többnyire hiányzik. Pedig az eszközök és feladatok mennyiségének növekedése, az alvállalkozók és minden közreműködő nagyobb száma, a bonyolult egyeztetési és koordinálási feladatok a szervezés oldalán ma már minőségileg többet követelnek. A negyedik ötéves terv célkitűzései is feltételezik, sőt megkövetelik a munkaszervezés minőségi változását. Párdi Imre, a tervhivatal elnöke is kitért erre a kérdésre az országgyűlés őszi ülés-zakán. Elmondta, hogy a nagyobb központi beruházások 50–60 vállalat együttműködését igénylik, de még az egyszerűnek látszó lakásépítkezéseken is legalább 20 vállalkozó munkáját kell egyeztetni. És a munka már nem oldható meg a szervezés hagyományos, egyszerű módszereivel. Új, minőségileg más metódusokat követel.

Mind ehhez nagyobb munkafegyelmre, előrelátásra van szükség. Arra például, hogy egy vállalatnál legalább két-három ember foglalkozzék munkaszervezési feladatok megoldásával. Hogy egy-egy vállalkozás előtt minden részletrre kiterjedő pontos programot, betartandó ütemtervet készítsenek, amely az ajtók zománczától, a világítótestek felszereléséig mindent magában foglal. Ezt pontosan és jól megoldani egy nagyvállalatnál bonyolult és nehéz munka. De nélkül megsemm lehet előre lépni.

SZÁVAY ISTVÁN

Szövetkezeti küldöttség Lengyelországban

Szabó Istvánnak, az Országos Szövetkezeti Tanács aielnökének, a TOT elnökének vezetésével szerdán négytagú szövetkezeti küldöttség utazott Lengyelországba. A delegáció tanulmányozza a lengyel szövetkezeti mozgalom eredményeit.